

Bhagawan Sri Sathya Sai Baba kinyilatkoztatásai a szeretetről

Nagy Zoltán

2021. június

Tartalom

Bevezetés.....	3
1. Szeretet megközelítése különböző nézőpontokból	5
2. Bhagawan Sri Sathya Sai Baba bemutatása	7
3. Shirdi Sai Baba és Sathya Sai Baba tevékenységének orientáltsága	8
4. Sathya Sai Baba hitvallása a szeretetről.....	10
5. Zárógondolatok	19
6. Források.....	21

Bevezetés

A szeretet mint kifejezés számos formában létezik és különböző tartalommal felruházott. Bármely szótárban a szócikkek vizsgálata során szembetűnő, hogy a szeretet szerepel önállóan, elő- és utótagként, illetve különböző toldalékokkal, ragokkal ellátva. Ez arra utal, hogy a szeretet a kommunikációban, ekképpen a gondolatokban meglehetősen gyakran

és eltérő formában, különböző kontextusban fordul elő. Mindez rávilágít a szeretet témérdek módon történő megjelenésére, az univerzális sajátosságára.

Különböző tudományágak szakértői tettek már kísérletet a szeretet meghatározására. Ebből következik, hogy egyedi és egyben általános megjelenéssel rendelkezik. Viszont igazán egzakt módon vélhetően nem, vagy legalábbis nehezen definiálható, mert általános és egyben speciális meghatározottsággal bír. Eltérő élethelyzetekben és különböző körülmények között kerül említésre, mutatkozik meg az esszenciális tartalma.

Éppen ezért jelen dolgozat keretei között egy rendkívül szűk mezsgyén értelmezett a szeretet. Bhagawan Sri Sathya Sai Baba szeretet értelmezésének kifejtése során a már korábban (az elmúlt évtizedek alatt) elhangzott és kötetekbe rendezett gondolatai alapján egy adott könyv tartalmi részeire támaszkodva kerül kifejtésre a szeretet gondolatköre. Ez a megközelítés rendkívül sajátos, metafizikai alapokon nyugvó látásmódot foglal magában.

Természetesen a szeretet mibenlétének értelmezése számos más formában is lehetséges, akár teljesen eltérő szemléletmódot tükrözően. Ez a fajta sokszínűség is rámutat a szeretetre jellemző egyedi és egyben univerzális létezési formájára.

A tárgyalt megközelítés originalitását az biztosítja, hogy a meglátásait kifejtő Sai Baba a jellegzetes fizikai megjelenést meghaladó módon, spirituális értelmezésben fejt ki gondolatait. A kinyilatkoztatásainak széles körben megjelenő elterjedését pedig az segíti elő, hogy a szűkebb és a tágabb környezetében (nemzeti és nemzetközi) egyaránt értelmezhető tanításai mindenki számára hozzáférhetők. Tehát jelentésbeli és tartalmi szempontból széles spektrumot ölelnek fel a kinyilatkoztatásai, amelyek földrajzi és világnézeti meghatározottságtól függetlenül mindenki számára üzenetet hordoznak.

Sai Baba gondolatai rendkívül esszenciális módon jelennek meg, igazságként értelmezett formában. Természetesen ez a fajta igazság csak meghatározott keretek között rendelkezik validitással, egy világi megközelítéstől meglehetősen eltérő módon kialakított transzcendentális szemszögből.

A tapasztalatok és a törvényszerűségek felismerése és rögzítése érdekében jelentősen meg kell haladni a fizikai síkhoz tartozó tudatállapotot. Le kell cserélni azt egy inkább – már említett – transzcendentális nézőpontra. Mindemellet a hitnek (bizonyos tekintetben az egyetemes hitnek) is kiemelkedő szerepet tulajdonítva értelmezhetők Sai Baba gondolatai.

A dolgozat tartalmi felépítésének első része a szeretet különböző aspektusokból való megközelítését foglalja magában. Majd Sathya Sai Baba munkásságának bemutatása következik általános szempontok alapján. Következő lépésként Shirdi Sai Baba és Sathya Sai Baba gondolatvilágának, tevékenységének, hitvallásának mibenléte kísérhető figyelemmel. A terjedelmében legjelentősebb fejezet pedig Sai Baba beszédeiből összeállított részeket tartalmazza – kiváltképp a szeretet kérdéskörére koncentrálnva –, amelyek számos területet érintve segítik elő a hívek szellemi kibontakozását és a társadalom minőségi változásának előmozdítását a morális értékek bensővé tételén keresztül. *A kinyilatkoztatások legfőbb üzenete pedig az Isteni¹ mivolt felismerése és a szeretet minél tisztább megélése, amely természetéből adódóan hozzásegíti az embereket az igazság megértéséhez, a szeretet befogadásához és a szeretet kimunkálásához egyfajta tökéletesség állapotának elérése érdekében.*

¹ A helyesírási szabályoktól eltérően Isten említése esetén – függetlenül a szófajtól – nagybetűvel kerül feltüntetésre a Mindenható felé irányuló tisztelet okán.

1. Szeretet megközelítése különböző nézőpontokból

A szeretetet interperszonális sajátossága alapján az őszinte megnyílás és annak tükrözéseként a közös kommunikációs térben elhelyezkedők hasonló válaszreakciója fejezi ki a szeretet jelenlétét. A szeretet jelentőségét az említett kölcsönösség mindenképpen fokozza, mindemellett univerzális jellegét is érdemes hangsúlyozni, hiszen bármely kommunikációs térben jelen lehet, hasonló formában és előfeltételek nélkül.²

A szeretet közösségformáló erejét is fontos figyelembe venni, ami ellen hat a társadalomban tapasztalható versengés, mely nélkülözi a közösségi gondolkodás eszméjét, hovatovább pont kizárja a szeretet magasztos megnyilvánulásának a lehetőségét. Holott az élet a szeretetben képes maradéktalanul kibontakozni, amikor ténylegesen megvalósul a szavak és a cselekedetek összhangja, a harmónia megteremtése.³

A szeretet és az igazságosság kontextusában a két fogalom együtt járásának lehetősége merült fel. Szociális megközelítésből, amennyiben valamilyen igazságtalanság érné a személyt, úgy – vélhetően – a szeretet képes lenne kompenzációs hatást gyakorolni a kialakult negatív hatás semlegesítése érdekében. Ez a fajta szociális szeretet kapcsolódik – továbbá – az önzetlen tevékenységhez, illetve a társadalomban keletkező konfliktusok eredményes kezeléséhez, a csoportok, rétegek közötti átjárhatóság biztosításához, vagyis kapcsolatépítő funkcióval is rendelkezik. Ebből a pontból vezet az út a társadalmi szeretet irányába, ami már egy kiterjesztett értelmezést nyer, hiszen a társadalom egészének jólétét szolgálja. Sőt fokozott kiterjedés esetén megvalósulásának színtere országokon átívelő méreteket is ölthet.⁴

Érzelmi funkcióként is felfogható a szeretet, amely ebből az aspektusból szemlélve élményeken keresztül manifesztálódik. Míg a szeretet másik értelmezése kapcsán az ember szemszögéből tekintve Isten vagy egy embertárs felé irányuló önzetlen erkölcsi vonzalomként merül fel. Teológiai megközelítésből pedig Isten maga a szeretet, ekképpen a szeretet forrása is Isten, ami követendő etikai értékévé válik, mivel a jóság irányába mozdítja az embereket.⁵

Descartes megközelítéséből is kitűnik a szeretet metafizikai, Isteni forrásból táplálkozó realitása, mely kihat a teremtett lényekre, mintegy áthatva az őket körülvevő közeget.⁶

² Horváth 2017, 14.

³ Kiss 2004, 316-319.

⁴ Farkas 2015, 7-8.

⁵ Gellérd 2007, 63-69.

⁶ Boros 2006, 112.

A szeretet spirituális meghatározottsággal rendelkezik, mely paralel módon fizikai értelmet is nyer, hiszen megnyilvánulása cselekedetekben mutatkozik meg. A két szféra (spirituális és fizikai) között pedig a szellem biztosítja a kapcsolatot. A szerző idézve Kierkegaard gondolatait leszögezi, hogy a szeretet értelmezése kapcsán az nem tekinthető egyetemes és preferencia nélküli megnyilvánulásnak. Más tekintetben pedig felvetődik annak a veszélye, hogy a modernizáció felé haladó társadalomban pont a transzcendentális orientáltság szenvedhet csorbát, ami visszahat a szeretet mibenlétének értelmezésére, s annak megélésére.⁷

Más tekintetben a szeretet teremtő megnyilvánulásként is értelmet nyer, vagyis a teremtés alapja a szeretet megnyilvánulása, kibontakozásának térigénye. Az ösztönző Isteni szeretet pedig jótékony hatást fejt ki az emberek cselekedeti megnyilvánulásai során.⁸

Visszatérve egy előző gondolathoz a szeretet kísérőjelensége az önzetlenség, az önfeláldozás, vagyis a feltétel nélküliség. Aminek az alapelve a viszonzás, viszonzni Isten szeretetét és törődését.⁹

A szeretet és az önkéntes szolgálatvállalás egymásra hatása is természetszerű, miután joggal feltételezhető, hogy a szeretet fokozódása erősíti a szolgálatvégzés intenzitását a tudati formálódás hatására.¹⁰

A szeretet rendszerbe foglalása meglehetősen nehéz feladat, miután megjelenési módja igencsak sokrétű. A megragadhatóság érdekében az idődetermináció merült fel eszközként, vagyis a szeretet értelmezése időhorizonton történik a kapcsolatokban lejátszódó változások értelmezésének formájában, amikor is a szeretet közeggé válik a kapcsolatok minőségének jellemzése során. Tehát vizsgálatra kerül az időhorizont mentén a kapcsolatokban lejátszódó átalakulások érintettek általi megélése, és az őket érintő változások rájuk vonatkozó hatása. Vagyis mindazon történések az elemzés részét képezik, amelyek hatnak a kapcsolatban megélt szeretetélményre.¹¹

A szeretet egységben létezésére utal, hogy a szeretet általi harmóniában az értelemnek is megmarad a jelentősége, s a két mező egymásba olvadása eredményeként alakul ki a bölcsesség. Ahogy Sai Baba hitvallásában is megjelenik, úgy Pascalnál is felmerül az igazság mibenlétének kérdése, melyhez a szereteten keresztül vezet az út, ami pedig végeredményben, mint az igazság megnyilvánulása az Isteni valót helyezi az értelmezés középpontjába.¹²

⁷ Repar 2018, 1336-1340.

⁸ Cobb, Griffin 1993, 197-198.

⁹ Matus 2008, 22-30.

¹⁰ Beer 2008, 41.

¹¹ A. Gergely 2009, 85-92.

¹² Pavlovits 2015, 10-11.

2. Bhagawan Sri Sathya Sai Baba bemutatása

Sathya Sai Baba indiai és nemzetközi viszonylatban minden földrészen jelentős lélekszámot képviselő hívek tudatvilágában avatárként manifesztálódik. Az avatár főként az indiai kulturális közegben (s azon kívül is) Isten megjelenése fizikai testet öltve. Hasonlóan avatárnak tekintendő Ráma, illetve Krishna is, akik kiterjedt ismertséggel rendelkeznek a vallási és a kulturális területen egyaránt. Az avatár hitvallása szerint feladata az emberek spirituális fejlődésnek elősegítése, útmutatás biztosítása a minél hathatósabb előrehaladás érdekében, mely az egyéni felemelkedésen keresztül a közösségre is hatást gyakorol.

Sathya Sai Baba személye egy reinkarnációs vonal részét képezi/képezte. Az első reinkarnálódott tekintély Shirdi Sai Baba,¹³ aki fizikai testét 1918-ban hagyta el, majd Őt követő avatárként tartható számon Sathya Sai Baba,¹⁴ aki 1926-ban született, s távozott 2011-ben. Mindkét életeseeménye Puttaparthi nevű dél-indiai településhez kötődik. A három tekintély reinkarnációs vonalának utolsó megtestesítője Prema Sai Baba, akinek a fizikai testben történő megjelenése későbbi időpontban várható.¹⁵

Sathya Sai Baba kiterjedt tevékenységéhez tartozik, s hitvallását mutatja be, hogy az általa alapított oktatási intézményekben meghatározó a holisztikus szemlélet, miszerint az ember nem pusztán a fizikai valóságában létező test és az ahhoz tartozó tudat, hanem spirituális (minden vallást magában foglaló nézet szerinti) esszenciával rendelkező teremtmény.¹⁶

¹³ Neve azzal a településsel függ össze, ahol élt – Shirdi.

¹⁴ A sathya kifejezés igazságot jelent.

¹⁵ A prema kifejezés jelentése szeretet.

¹⁶ Arweck, Nesbitt, Jackson 2005, 331-333.

3. Shirdi Sai Baba és Sathya Sai Baba tevékenységének orientáltsága

Shirdi Sai Baba tanítása alapján, ami meghatározó az a szeretet és az odaadás a lehető legtágabb értelemben. Mindezen értékek mellett hangsúlyos szerepet kap a hit, a tolerancia, a türelem és egymás segítése az önzetlenség platformján. Kinyilatkoztatása szerint a fizikai testét elhagyva is biztosítja a hívei számára, hogy folyamatos jelenlétével segíti a spirituális haladásukat, a tiszta szeretet és az Isteni áldás közvetítésével. A szeretet gyakorlata – hangsúlyozva az egymás iránti szeretetet – pedig hozzájárul az életben tapasztalható nehézségek ignorálásához. Mindezen megnyilvánulás komplex kiterjedéssel értelmezendő, miszerint egyrészt Isteni szeretetben, másrészt a pozitív és túlzásoktól mentes önszeretetben, illetve a mások, az összes teremtmény szeretetében ölt testet a tiszta és abszolút szeretet. Természetesen a szeretet mindennapokban való művelése meglehetősen nehéz feladat, ezért meghatározó a cselekedetek minősége, azok szeretettel való áthatottsága. Amiben pedig mindez kibontakozhat az az önzetlen szeretettel végzett tevékenység, a szolgálat (seva).¹⁷

Shirdi Sai Baba önmagában, az életében gyakorlati módon volt képes egyesíteni a vallásokat, hiszen úgy a hinduk, mint az iszlám hit követői egyaránt spirituális vezetőként tisztelték. A tanításokban kifejezésre került, hogy elérhető a szeretetben való teljes kibontakozás, az igazság realizálásával egyetemben, és megvalósítható a végtelen boldogság állapotába kerülés. A hívők biztonságban tudhatják magukat a feltétel nélküli Isteni szeretet közegében. Gyakorlati útmutatásként merül fel az Istenen való elmélkedés tudatra gyakorolt hatása, melynek következményeként ugyancsak a szeretet állapotának minél tisztább megélésére nyílik lehetőség, ekképpen érhető el az igazán emelkedett állapothoz tartozó harmóniában létezés.¹⁸

Az emberi való megismerésének elengedhetetlen feltétele a szeretet kimunkálása. Továbbá a spirituális értékek is a szeretet által fedezhetők fel. Valójában a szeretet a meghatározója az emberi minőségnek. A szeretet természetrajzához tartozik az állandóság, a stabilitás, a változatlan formában létezés, az egység, mely meghaladja a fizikai értelemben létező kettőséget.¹⁹

Sathya Sai Baba hitvallása alapján magában hordozza a szeretet fényét, amely irányt mutat, továbbá feltárja a szeretet ösvényét, egyértelművé teszi az emberek számára az avatár misszióját és üzenetét. A szeretet maga Isten, ekképpen a szeretet bensőben való kimunkálása egyre közelebb és közelebb visz az Isteni önvaló megtapasztalásához.

¹⁷ McLain 2011, 27-43.

¹⁸ McLain 2016, 187-194.

¹⁹ Jones 2013, 341-342.

A vallások egységességének tekintetében pedig, ha azokat közös alapra kívánják helyezni, akkor kizárólagosan a szeretet vallásáról lehet beszélni. Mivel a szeretet Isten megnyilvánulása, így a szeretetben, az odaadásban élés egyben Istenben élés is, ezért lényeges a szívből fakadó tiszta szeretet minél intenzívebb megjelenése az életben, melyhez nyitottság társul a környezet történéseinek befogadása céljából. Sathya Sai Baba által kinyilvánított szeretet abszolút mentes mindenféle feltételtől. Az ember által megélt szeretet pedig akkor áramlik a legtökéletesebben, amikor az feltétel nélkül egyaránt kiterjed minden teremtményre. Tanításának alapértékei az egyetemes humán értékek: az igazság (sathya) (a létezés értelmének tekintetében), a szeretet (prema), a helyes szándék és cselekedet (dharma), a béke (shanti) és az erőszakmentesség (ahimsa). Mindebből származtatható az egyik alaptézis, miszerint szeress mindenkit, s egyben szolgálj mindenkit. Sai Baba meghatározó üzeneteként értelmezhető a tolerancia és a béke által áthatott létezés megteremtése.²⁰

Sathya Sai Baba kinyilatkoztatása alapján a szeretet az Ő megjelenési formája, a szeretetben manifesztálódik az Isteni természete. Ami összekapcsolható a formánélküli Isteni megnyilvánulással, mely megnyilvánulás magában foglalja az összes vallás által magasztalt Istent, Isteneket. Az avatár fizikai megnyilvánulásának célja az emberiség fejlődésének előmozdítása, értelemszerűen a szeretet mibenlétének tudatosításával, s a szeretet gyakorlati életben való kibontakoztatására vonatkozó lehetőségek megteremtésével. Ehhez szükséges az igazság (sathya) felismerése és a szeretet (prema) kimunkálása, mindez kifejezi a szeretet és az igazság szoros, egymást erősítő hatását. Mindez pedig elvezet a helyes gondolatok és cselekedetek megvalósításához.²¹

²⁰ Feike 2007, 1-102.

²¹ Spurr 2007, 34-253.

4. Sathya Sai Baba hitvallása a szeretetről

Sathya Sai Baba hívei felé intézett üzenetei, beszédei, tanításai negyven kötetet meghaladó méretben kerültek közlésre, számos nyelvre lefordítva. Ebből a kötetsorozatból egy könyv²² részletes feldolgozása képezi a dolgozat gerincét, mely kidolgozás Sai Baba szeretetről alkotott gondolatait tartalmazza.

Sathya Sai Baba híveinek, hallgatóinak megszólításakor rendre a „*A szeretet megtestesülései*”²³ kifejezést használja. Ami arra utal, hogy az ember, mint teremtmény bizonyos tekintetben Isteni teremtés, Isteni lényeket magában hordozó, még abban az esetben is, amikor ennek valójában nincs is tudatában. Ez a megszólítási mód általánosnak tekinthető, rendkívül gyakran, szinte kizárólagosan ismétlődik, amikor az emberek felé fordul Sai Baba.

A szeretet leírásához tartozik, hogy az örökkévaló, sohasem szűnik meg, állandósult megnyilvánulás, mely összecseng az Isteni létezés végtelenségével, ebből adódóan annak kezdet és végnélküliségével.²⁴ Hogy a halandók jobban megérthessék a szeretet mibenlétét, illetve a fizikai rendszerhez tartozó testben is képesek legyenek megjeleníteni a szeretetet, ezért a szeretet az ember tekintetében a szívben lokalizálható.²⁵ Ekképpen válik a test részeként könnyebben értelmezhetővé az emberek számára.

Az igazság (a transzcendentális valóság) az igazi (abszolút) értékek forrása, következésképpen kisugárzásának hatásaként alapja a földi létezésnek, mivel a fizikai tér érzékelése relatív, viszont a spirituális szinten érzékelhető tér valóságosnak tekintendő. E mellett a szeretet szintén abszolút értéket képvisel, mely az emberi létezés elidegeníthetetlen sajátossága. Továbbá az igazság és a szeretet fúziójából származtatható az ember alapvetően békés természete. A béke emberben honolása pedig elhozza a békesség, a nyugodtság állapotát.

²² Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009

²³ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 2.

²⁴ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 12.

²⁵ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 210.

A szeretet mindezek mellett a negatív gondolatokat, cselekedeteket áttranszformálja erőszakmentes megnyilvánulásokká.²⁶ Isten értelmezhető megnyilvánulása a szeretetben és az igazságban valósul meg, mely két meghatározottság egymástól elválaszthatatlan, illetve kölcsönösen hatnak egymásra és az általuk alkotott egységen kívül eső léterületekre is.²⁷

Szükséges, ám korántsem elegendő a szeretet önnön, a teremtmény saját irányába megnyilvánuló kimunkálása. Bár ez alapnak tekintendő, mivel az önfogadás, az önszeretet kialakulásának hiányban nem jöhet létre a személyen kívüli irányultsággal rendelkező szeretet sugárzása. A mások felé irányuló szeretet kibontakoztatása során válik tudatossá, hogy az emberek rendelkeznek közös alappal, ennek az azonosságnak a megjelenési formája az Atmában²⁸ teljeseedik ki.²⁹ Ez pedig az egyén számára rávilágít a közös létezés állapotára és egyben megélhetővé teszi az egységben létezés valóságát, szemben a fizikai értelemben realizálható emberek között megmutatkozó elkülönülésre.

A szeretet állapotában létezés kifejlesztését követően a következő lépés a szeretet megosztása az összes teremtménnyel. Ez vezet ahhoz a tudatállapothoz, amikor felismerhetővé válik az emberiség egység volta. A felismerés szintjén pedig egyértelművé válik, hogy lehetetlen szeretet nélkül létezni. Meghatározó a szeretetben létezés természetes állapotának tudatosodása.³⁰ Ez egyben igényként is felszínre kerül, miszerint a természetes állapot az egységben létezés, ebben az egységben pedig kezd felsejleni az Isteni egység, s annak elérhetősége, mely a szeretetben bontakozik ki.³¹

Sai Baba kinyilatkoztatása alapján a szeretet Isten sajátossága, a szeretet és Isten mindenhol jelenvaló, állandó, örök princípium.³² Vagyis az Isteni jelenlét nem kizárólagosan az emberhez kötődik, hanem az összes teremtmény sajátosságaként értelmezendő.³³ A szeretet maga az abszolút teljesség, a tökéletesség, idősíkon értelmezve a múlt, a jelen és a jövő.³⁴ Az időértelmezéshez tartozik, hogy a szeretet, mint Isteni megnyilvánulás örök, ezzel szemben a fizikai értelemben kategorizálható események, történések múlandók, így az állandóság és múlandóság alapján sikeresen megkülönböztethetők a helyes értékek.³⁵

²⁶ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 12-13.

²⁷ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 225.

²⁸ Az Atma az Isteni önvalók egyesült formája, amiben eltűnik a fizikai síkon jellemző emberek közötti szeparáltság, különállás.

²⁹ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 13.

³⁰ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 17.

³¹ Ami a keleti kultúrában az örök körforgásból (samsara) való kikerülés lehetősége, hovatovább az emberi létezés értelme, mozgatórugója.

³² Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 165.

³³ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 199.

³⁴ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 167.

³⁵ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 210.

Tehát a múlandó természet a fizikai szféra eleme, az azon túlmutató örök manifesztációk pedig transzcendentális jelleggel felruháztak, a létezés valódi közegét képviselik.

Isten nevének megjelenése számtalan formát ölt, ettől függetlenül azonosságot tartalmaz. Tehát Isten számtalan formában ábrázolt és számtalan névvel illetett, e mellett az abszolút egység értelmében Egynek tekintendő.³⁶ Mivel korábban már kijelentésre került, hogy Isten és a szeretet elválaszthatatlan egységként értelmezhető, mi több egy azonosság különböző aspektusaként jelenik meg, ekképpen a szeretetben élés Istenben élést is jelent.³⁷

A szeretet megnyilvánulásának sajátossága, hogy amikor az igazság (sathya) és a helyes életvitel (dharma) együtt fordulnak elő, akkor a béke (shanti) képes korlátlanul megnyilvánulni. Ebből pedig a szeretet (prema) kibontakozása következik. Ebben a szeretet létben pedig feloldódik minden szenvedés, ami természetéből adódóan a fizikai lét sajátossága.³⁸ Vagyis a szeretet kimunkálása elősegíti a szenvedés megszűnését a tudati átalakulás révén. A belső és külső béke megteremtése pedig átalakítja az egyébként negatív sajátosságokat tiszta szeretetté.³⁹ Amely békés természet egyébként összajátossága minden embernek. Mindezen alapvető értékek szerinti élet pedig elhozza az emberek számára a megfelelő humán természetük megnyilvánulását.⁴⁰ Ami a mai társadalmi viszonyok között igencsak kívánatos úgy az egyén, mint a közösség számára, mivel ez eredményezi a társadalmi viszonyok harmóniájának kialakulását.

A békességhez társuló szeretet a valós szeretet, ezért is meghatározó az egyik meglehetősen gyakran feltűnő, illetve idézet gondolat miszerint „Szeress Mindenkit, Szolgálj Mindenkit!”⁴¹ Ez az iránymutatás egyrészt a szeretet univerzális sajátosságát hivatott erősíteni, másrészt az odaadó és feltétel nélküli mások, illetve más teremtmények irányába kifejtett szolgálat magasztosságát hangsúlyozza. Ami pedig kifejezi a szeretet és a teremtmények egységében rejlő sajátosságokat.

Az Isten felé irányuló meditáció⁴² lehetséges módszer a valóság minél tisztább felismerése érdekében, ez – többek között⁴³ – szeretettel övezett elmélkedés formájában valósulhat meg.

³⁶ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 195.

³⁷ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 210.

³⁸ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 28.

³⁹ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 140.

⁴⁰ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 224.

⁴¹ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 65.

⁴² Elmélyült befelé fordulás, a tudat minél inkább „kiüresedett” állapotba hozása.

⁴³ Az Isten felé fordulásnak további lehetőségei is ismertek, úgymint szent énekek, szövegek mantrázása, vizuális alkotások készítése (mandalák), illetve a már említett önzetlen szolgálat végzése.

Ennek a szeretet áramlásnak minél inkább folyamatosabbnak kell lenni a nap minden szakaszában.⁴⁴ Vagyis a gondolatok irányítása kerül a fókuszba, miszerint az ember számos dologgal foglalkozhat gondolati síkon, a tanítás szerint meghatározó, hogy minél többször és minél tartósabban Istenre irányuljanak az ember gondolatai. Ez nyilvánvalóan nem a hétköznapi kötelességektől való elfordulást jelenti, azok végrehajtása egyébként ugyancsak elvezethet a teljesség megtapasztalásához.

Az ember tiszta belső természete és az Isten felé irányuló szeretet állandósult formában jelentkezik tekintettel annak örök létezésére és egységére.⁴⁵ *Ebből következik, hogy az ember életének célja mindezek tudatosítása/tudatosulása, Isten elérése, ez pedig a szeretet kimunkálásán keresztül valósítható meg, ennek pedig megvalósítása módja a helyes gondolatok formálása és a megfelelő cselekedetek mentén végzett tevékenység, illetve a spirituális gyakorlatok végzése is támogatja ezt a folyamatot.*⁴⁶ Mindez elsődleges célként fogalmazható meg az emberi élet vonatkozásában.⁴⁷ Ez a törekvés eltérő minőségben és különböző motivációs háttérrel jelenlévő az emberekben, melynek következménye az emberek konkrét cselekedeteinek igencsak végtelen megnyilvánulásában mutatkozik meg.

Az eddigiek mellett, a szeretet kimunkálásával párhuzamosan az Isteni szeretet befogadása, az azzal való áthatottság megélése, tudatosodása az ember átalakulásához vezet. *Ez a változás tudati transzformációt foglal magába, tulajdonképpen látens módon az élet értelmét jelöli ki. A szeretet Istentől származó kisugárzása, ezen keresztül a helyes, követendő út megmutatása folyamatos jellegű.*⁴⁸ Mindehhez elengedhetetlen a nyitottság, a befogadóképesség, s leginkább az alázat, az önátadás gyakorlata. Esetenként nehézséget jelent az emberek számára a külső erő elfogadása, hogy létezhet olyan aspektus, amely messze meghaladja a fizikai keretek között értelmezhető tapasztalatokat, az ott érvényes szabályszerűségeket.

Az Isten iránti szeretet kimunkálása közben tárulkozik fel az életben a helyes úton való haladás iránya. S mindez elősegíti a társadalmi morál⁴⁹ megfelelő módon való kialakulását.⁵⁰ Önmagát erősítő folyamatként pedig a társadalmilag megfelelő morál az Isten iránti szeretetmegnyilvánulás kialakulásának egyre intenzívebb megjelenési formáját képviseli.⁵¹

⁴⁴ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 66.

⁴⁵ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 66.

⁴⁶ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 200.

⁴⁷ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 216.

⁴⁸ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 198.

⁴⁹ A morál értelmezése magában foglalja a korábban taglalt öt alapvető emberi érték szerinti tevékenységet, továbbá az emberek felé irányuló tiszteletet és a tisztességet.

⁵⁰ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 70.

⁵¹ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 71.

Ebből következik a kölcsönhatás: a morális életvitel elősegíti az Isteni mivolt felismerését, illetve az Isten felé fordulás természetsszerűleg előidézti a morálisan helyes cselekedetek megjelenését a társadalmi közegben.

Szintén társadalmi keretek között értelmezhető a fizikai testet ért betegségek természetrajzának elemzése, miszerint az Isten iránti szeretet hiánya idézi elő a morális szinten tapasztalható értékvesztést és a bűntől való félelmet, amely hatások tudati feldolgozása, kivetülése vezet el a szervi megbetegedésekhez.⁵² Miután a fizikai test jelzőrendszerként értelmezhető, figyelmeztető jelzéseket küld, amikor helytelen gondolatok, cselekedetek merülnek fel. Ezzel is elősegítve a helyes útról való letérés esetén a visszatérés lehetőségét.

A társadalmi egység szempontjából is meghatározó a szeretet, ugyanis a szeretet foglalja egészé, kapcsolja össze a társadalom tagjait.⁵³ Ennek a szeretet alapú egységnek pedig sajátossága a mindenki irányába kölcsönösen megnyilvánuló szeretet, s a szeretet ezen formája ajándékozza meg az embereket az igazi humán értékek képviselőjének lehetőségével, amelyből kialakul a magasszintű moralitáson alapuló társadalom.⁵⁴ Továbbá kiszámíthatóságot, biztonságot szolgáltat, ami pedig alapvetően szükséges a harmonikus és kiegyensúlyozott élethez.⁵⁵ Egy ilyen elveken nyugvó társadalom pedig képessé válik az értékek áthagyományozására, ezzel lehetőséget teremtve a szellemi kibontakozás, a szeretet, az Isteni létforma minél szélesebb körben történő megtapasztalására.

A morált pozitív megközelítésből szemlélve kitűnik, hogy az Isten felé irányuló szeretet – mint a taglalt morál része – alapvetően fontos a minőségi létezéshez, ebből adódóan a morál életelem az ember számára, a már korábban megfogalmazott biztonság és harmónia megvalósulásán keresztül.⁵⁶ Ráadásul utalva a visszahatásra, a szeretet morált erősítő hatására, és a morál szeretet kibontakoztatást elősegítő funkciójára, egyfajta kölcsönös fejlődést elősegítő folyamatként is megfigyelhető a szeretet és a morál egymásra hatása.

Meghatározó és széles perspektívát reprezentáló tanításként jelentkezik, hogy a szeretet embertársak iránti mély megélése elvezet ahhoz az állapothoz, hogy testvéreinknek tekinthessünk másokat, ezzel is kiemelve az univerzumi egységben létezését, illetve az emberek egymáshoz viszonyított közelségét, hovatovább összetartozását.⁵⁷

⁵² Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 94.

⁵³ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 108.

⁵⁴ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 176.

⁵⁵ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 117.

⁵⁶ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 98.

⁵⁷ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 91.

Amiből következik a szeretet alapján megvalósuló segítségnyújtás a teremtmények felé irányulóan.⁵⁸ Miután az önzetlen segítségnyújtás pozitív hatással rendelkezik úgy a szolgálat végzője, mint annak kedvezményezettje számára. Mi több a szolgálat kedvezményezettje láncszerű továbbadás formájában más körülmények között könnyen válhat szolgálat nyújtójává. Ezzel is elősegítve a társadalmon belüli harmónia és egység megteremtését.

Ahogy láthatja az egyén másokban a maga visszatükröződését (fizikai és spirituális értelemben), úgy vetül vissza a szeretet is a gondolatok és a cselekedetek révén. Ekképpen, ha valaki képes szeretni másokat, akkor a saját rendszerén belül magát is szereti, ami pedig előfeltétele a szeretet kibontakoztatásának, illetve befogadásának.⁵⁹ Mindez alátámasztja a szeretet univerzális mindenben és mindenkiiben való jelenlétét.

Az Isten iránti szüntelen szeretet megnyilvánulás azért is szükséges, mert e nélkül olyan élet körvonalazódik, amelyben szinte nem is létezik semmi, ami valós értéket hordozna, ez viszont az értelemvesztettség állapotát idézheti elő.⁶⁰ Márpedig az értelemmel felruházottság igencsak alapvető sajátossága az embernek, ennek hiányában könnyen frusztrálódhat értelmi szinten.

Felmerül a kérdés: honnan származtatható a szeretet, hol található az a forrás melyből szüntelenül áramlik a szeretet? Isteni forrásból fakad a szeretet, mely áthatja az összes létezőt. Az individuum irányából pedig a szeretet létezése és annak kisugárzása érinti meg a teremtmények körét.⁶¹ Tehát leginkább Isten a szeretet kiapadhatatlan forrása, mindemellett a teremtmények is képesek a befogadott szeretet kisugárzására egymás irányába. Vagyis a szeretet kimunkálása, mint belső munka mellett külső forrásból is táplálkozik az ember a szeretettel való áthatottság kiépítése/kiépülése során.

Alapvetésként értelmezhető, hogy a szeretet benne rejlik a mindenségben. Ebből következik, hogy a szeretet jelenlévősége alapján a negatívumnak tekinthető dolgok, történések (mint például a konfliktusok) megszűnését idézi elő a szeretet. Ahhoz, hogy mindez megvalósulhasson a fizikai értelemben megtapasztalható világban a teremtmények számára szükségszerűségként jelentkezik a szeretet permanens kimunkálása egyaránt tudati és cselekvésbeli szinten. Mindehhez segítséget nyújt az igazság felismerése és a helyes életvezetés. Ami ismételten alátámasztja az egység jelentőségét, mivel az egység meghatározója a szeretet, s a szeretet által teremthetők a pozitív vonulatok, illetve a szeretet révén fordíthatók meg a negatív tartalmak pozitív irányultságúakká.⁶²

⁵⁸ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 91.

⁵⁹ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 97.

⁶⁰ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 97-98.

⁶¹ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 98.

⁶² Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 102.

Negatív, akadályozó hatásként pedig a vágyak léphetnek fel, amelyek elhomályosítják a tudatot, ezzel megakadályozva a tiszta szeretet kibontakozását.⁶³ A vágyak körében egyedül a szeretet, az Isten iránti vágy tekinthető elfogadhatónak, mivel ez a vágy teljes mértékben előremutató, építő jellegű, s nem eredményez negatív visszahatást.

Sai Baba kitér a szülők iránti szeretetre is. A szülők adott pillanatban önzetlenül, magukat háttérbe helyezve a legjobb tudásuk szerint próbálják segíteni gyermekeik boldogulását. A gyermek (életkortól függetlenül, tehát felnőttként is) kiapadhatatlan mély szeretetével tudja kifejezni a szülei iránti tiszteletét, háláját.⁶⁴ Más tekintetben a szülők iránti szeretet alapozza meg a most még gyermek, majd később szülővé váló felnőtt irányába megmutatkozó szeretetet az ő majdani gyermekeinek részéről. Ekképpen hagyományozódhat át a szeretet generációról generációra.⁶⁵ Természetesen a szeretet irányultsága nem szűkülhet le a társadalomban kizárólagosan a családi keretek által meghatározott területre, hanem ide értendő – kiemelten – az idősök iránti és a társadalom többi szereplője felé megnyilvánuló szeretet is, amely elősegíti a társadalmi egység kialakulását.⁶⁶

Tehát a társadalomban zajló kívánatos változás alapja gyakorlati szinten az igaz beszéd és a tisztességes cselekedetek léte, továbbá az idősök tisztelete. Mindezeket az Isten felé irányuló természetes szeretet bázisán szükséges végrehajtani, magas értékeket képező emberi moralitással.⁶⁷

Ugyancsak morális irányból közelítve a szeretethez felvetődik annak a gondolata is, hogy az emberek gyakorta követnek el helytelen cselekedeteket, mondhatni bűnöket. Ezeket a cselekedeteket pedig Isteni szándék megnyilvánulásának tekintik. Ami természetesen rendkívül téves következtetés, s inkább az én védelmét szolgálja, ezzel próbálja felmenteni magát az egyén. Ellenben a szeretetben létezés esetén ezek a rosszul értelmezett helyzetek is elkerülhetővé válnak, miután azok fel sem merülhetnek a szeretettel övezett közegben, tudatban.⁶⁸ Következésképpen a szeretet gondolatokban, cselekedetekben megmutatkozó hiánya vezet a helytelen viselkedéshez, ami pedig teherként nehezedik az érintettek vállára.

A helytelen cselekedetek elkerülésének lehetőségét hivatott megvalósítani, egyrészt a helyes cselekedetek végzése, másrészt a megfelelő morál megteremtése a társadalomban, harmadrészt az Isten iránti szeretet megélése, kifejezése.

⁶³ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 213.

⁶⁴ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 105.

⁶⁵ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 132.

⁶⁶ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 132.

⁶⁷ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 174.

⁶⁸ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 108.

Ezek a pillérek három alapvető értéként merülnek fel. Éppen ezért az embereknek alapvető érdekük, mi több kötelességük ezen három szempont maradéktalan figyelembevétele az életük során.⁶⁹ Szerencsés visszaható megnyilvánulásként a három alaporientáltság gyakorlatba ültetése a korábbi helytelen cselekedeteket is semlegesítheti.⁷⁰ Ez viszont rámutat a gondolatok és cselekedetek közötti összefonódásra, a közöttük meglévő ok-okozati kapcsolatra.⁷¹

Az Isteni iránti szeretet gyakorlására az ember a kognitív bázisából származó motiváció hatására felszólítást kap a saját tudatából, e mellett a felső énjének a megnyilatkozása is eljut hozzá, ami szintén ösztönzően hat.⁷² Ez voltaképpen rámutat arra, hogy az éber tudat mellett egy fensőbb tudattal is rendelkezik az ember, ez a tudat pedig jelentős segítséget nyújt a szeretet megélése során, mert mentes számos olyan korláttól, amely az éber tudat esetében jelentős akadályozó hatást képes gyakorolni.

A mai korban, amikor a társadalomban jelentős értékvesztés (-átalakulás) zajlik, akkor a moralitás alapjainak megteremtéséhez szükségképpen hozzátartozik a szeretet jelenléte. Mindebből fakadóan a társadalmat alkotó egyének változási folyamatának része az Isten iránti szeretet gyakorlása és a helytelen cselekedetek elkerülése. Ami bár egyéni szinten zajlik mégis lehetőséget teremt a közösségé formálódáshoz is, miután az egyéni megnyilvánulások, törekvések, mint építőelemek alkotják a társadalom egészét.⁷³ A mindennapokban pedig az emberek hozzáállása visszatükröződik az egymás irányába megmutatkozó segítőkészségükben,⁷⁴ továbbá jó cselekedetek végzésében mások érdekében,⁷⁵ aminek alapja az Isten, illetve az emberek iránti szeretet létezése a cselekvőben. Mindehhez pedig szorosan kapcsolódik a feltétel nélküliség és az önzetlenség. Ami végeredményben meghatározza az egyéni karakter minőségét, amely egyéni karakterek alkotják – korábban említett módon – a közösséget, következésképpen formálják a társadalmat.⁷⁶

A szeretet esszenciája az egészségmegőrzés területén is megmutatkozik. Sai Baba tevékenységének eredményeként kórházak üzemelnek, ahol nincs térítési díja az ellátásnak, a kezeléseknél, ami rámutat a gyógyító tevékenység ugyancsak önzetlen szolgálat keretében történő végzésére.

⁶⁹ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 109.

⁷⁰ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 143.

⁷¹ Ez a kapcsolat az úgynevezett „Karma törvénye”, minek alapján minden gondolat és cselekedet annak minősége alapján visszahat a gondolat teremtőjére, a cselekedet végzőjére. Ebből következik a tettekhez tartozó felelősség.

⁷² Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 110.

⁷³ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 114.

⁷⁴ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 131.

⁷⁵ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 165.

⁷⁶ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 165.

A testi betegségek gyógyítása kapcsán is kiemelkedő szerepet tölt be a szeretet. Miszerint a szívből jövő és a másik teremtményt szívet érintő szeretet jelentős gyógyítóerőt képvisel.⁷⁷⁷⁸ Már csak azért is, mert a megbetegedés oka összefüggésben áll a szeretet áramlásával, a szeretet megnyilvánulásával.

A mosoly is magában foglalhatja a szeretetet, amikor Sathya Sai Baba mosolyog, akkor abban benne foglalatik az Isteni áldás kisugárzása. Ezt követően az emberek számára is meghatározó a mosollyal való közeledés egymás felé, amely hiteles mosoly szintén szeretettel áthatott.⁷⁹

⁷⁷ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 127.

⁷⁸ Ezekben az egészségügyi intézményekben a hagyományos (helyi és nyugati) orvoslás mellett veendő figyelembe a szeretet általi gyógyhatás folyamata.

⁷⁹ Sathya Sai Speaks, Volume 42, 2009, 76.

5. Zárógondolatok

Bhagawan Sri Sathya Sai Baba szeretetetikája koherens egyéget alkot. Metafizikai alapja Isten létezése. Maga a szeretet a legmagasztosabb megvalósulással, Istennel képez egységet. Sai Baba kinyilvánítása alapján Isten maga a szeretet, illetve a szeretet Isten manifesztációja a különböző létszférákban, tudatállapotokban.

Ekképpen minthogy Isten a teljesség, egyben a szeretet is a teljesség. *Ezért meghatározó egyrészt az ember számára az Isteni szeretet befogadására való nyitottság képesség, másrészt alkalmasság a szeretet kimunkálására, kisugárzására az emberiség javát szolgálva, mint emelkedett sajátosságokkal rendelkező szolgálat.*

Ez a transzcendentális filozófián alapuló szeretetmegközelítés akkor érhető el az emberek számára, ha rendelkeznek megfelelő hittel az avatárral, a kinyilatkoztatásaival kapcsolatban. Ez a hit erős talapzatot emel a szeretettel kapcsolatos etikai értékek elfogadását, bensővételét és a mindennapi életben történő alkalmazását illetően. Mindamellet ez a hit nem kapcsolódik szorosan egy meghatározott vallási irányhoz. Hanem a vallások szerinti életvezetésre ösztönöz, a többi vallás irányába mutató tolerancia mentén. Mindebből ismételtelen kitűnik a szeretet univerzális jellege.

Az eddigi gondolatkörből kiviláglik, hogy a szeretet mentén szervezet beállítódás áthatja az egész személyiséget és abszolút iránymutatásként, beállítódásként funkcionál az ember életében. Meghatározó módon befolyásolja az egyén gondolatait és cselekedeteit, aki a társadalmi berendezkedésből adódóan számos közösség tagja. Tehát a szeretet egyénben történő kimunkálása kihat a teljes társadalomra, fokozza annak egységét, az adott közegben élő emberek szellemi gyarapodását.

A szeretet etikai alapok mentén történő meghatározottsága mellett a gyakorlati útmutatások is hathatósan támogatják a szeretet legnemesebb állapotának elérését. Ehhez biztos támpontot nyújtanak az alapvető emberi értékek: a szeretet, a béke, az igazság, a helyes életvezetés és az erőszakmentesség. Ezek az értékek képesek áthatni a társadalmat az eszerint gondolkodó és cselekvő személyek által. A követendő értékek könnyen megérthetőek, belátható a jelentőségük, s a képviselőjük bárki által egyszerűen megvalósítható.

Vagyis a bensővételt követően vezérlőelvként, életfilozófiaként funkcionálnak. Ez az állapot pedig a társadalom egésze, azon belül a szűkebb, tágabb társadalmi csoportok számára jelent egyértelmű irányvonalat a lehető leggyakorlatiasabb megnyilvánulásokat igénylő élethelyzetekben.

Összességében megállapítható, hogy Bhagawan Sri Sathya Sai Baba tevékenységéből fakadóan az emberek számára biztosított a szeretettel teljes létállapot megélése. A legmagasabb emelkedést kísérő Isteni szeretettel való azonosulás és annak bensővé tétele. Ami egyéni és társadalmi szinten egyaránt biztosítja a lehető legteljesebb kibontakozást a szeretet által Isten létezésének megtapasztalásában.

6. Források

- A. GERGELY András (2009): *A szeretet, mint a transzkulturáció formája*, Kultúra és Közösség, XIII. évf. 2009/III-IV, 85-94.
Megtekintés helye, időpontja:
http://epa.oszk.hu/02900/02936/00001/pdf/EPA02936_kultura_es_kozosseg_2009_08_5-094.pdf; 2020. február 23.
- ARWECK Elisabeth, NESBITT Eleanor, JACKSON Robert (2005): *Educating the Next Generation, in Universal Values?* Scriptura 89 (2005), 328-337.
Megtekintés helye, időpontja:
https://journals.co.za/docserver/fulltext/script/89/1/script_v89_a9.pdf?expires=1582461379&id=id&acname=guest&checksum=E65A5E510E2A9516470C71C0E1FFF7FD; 2020. február 23.
- BEER Miklós (2008): *Önkéntes önzetlenség, mint a hiteles szeretet-szolgálat útjelzője*, Iustum Aequum Salutare, IV. 2008/1, 39-42.
Megtekintés helye, időpontja:
http://epa.oszk.hu/02400/02445/00008/pdf/EPA02445_ias_2008_1_039-042.pdf;
2020. február 23.
- BOROS Gábor (2006): *Descartes és a testi szeretet*, Világosság, 2006/11-12, 103-113.
Megtekintés helye, időpontja:
<http://epa.oszk.hu/01200/01273/00028/pdf/20070522093825.pdf>; 2020. február 23.
- COBB J. B., GRIFFIN D. R. (1993): *Isten, mint teremtő - rokonszenvező szeretet*, Keresztény Magvető, 1993/4, 195-200.
Megtekintés helye, időpontja:
http://epa.oszk.hu/02100/02190/00170/pdf/KM_1993_04_193.pdf; 2020. február 23.
- FARKAS Péter (2015): *Társadalmi igazságosság és szociális szeretet*, Kapocs, 2015/2, 3-11.
Megtekintés helye, időpontja:
http://epa.oszk.hu/02900/02943/00066/pdf/EPA02943_kapocs_2015_2_03-11.pdf;
2020. február 23.
- FEIKE M. Meredith (2007): *Logging-on to Sai Baba: The Poetics of Sacred Globalization*, Thesis, Louisiana State University.
Megtekintés helye, időpontja:
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.541.521&rep=rep1&type=pdf>; 2020. február 23.
- GELLÉRD Imre (2007): *A szeretet*, Keresztény Magvető, 2007/1, 53-74.
Megtekintés helye, időpontja:
http://epa.oszk.hu/02100/02190/00209/pdf/KM_2007_01_053.pdf; 2020. február 23.
- HORVÁTH Pál (2017): *Profán és szent szeretet*, Képmás, 2017/12, 14-15.
Megtekintés helye, időpontja:
http://epa.oszk.hu/03300/03322/00024/pdf/EPA03322_kepmas_2017_12_014-015.pdf; 2020. február 23.

- JONES C. David (2013): *God, Love, Service and Practice — The Curriculum of Sathya Sai Baba and the Re-vitalization of Our Schools*, Journal of Modern Education Review, May 2013, Volume 3, No. 5, 339–346.
Megtekintés helye, időpontja: <http://www.academicstar.us/UploadFile/Picture/2014-3/201432004351552.pdf>; 2020. február 23.
- KISS Gergely (2004): *Cselekvő szeretet*, Keresztény Magvető, 2004/3, 316-320.
Megtekintés helye, időpontja: http://epa.oszk.hu/02100/02190/00199/pdf/KM_2004_03_316.pdf; 2020. február 23.
- MATUS István (2008): *A szeretet lélektana*, Szolgatárs, 2008/02, 20-31.
Megtekintés helye, időpontja: http://epa.oszk.hu/03500/03556/00012/pdf/EPA03556_szolgatars_2008_02_020-031.pdf; 2020. február 23.
- McLAIN Karline (2011): *Be United, Be Virtuous: Composite Culture and the Growth of Shirdi Sai Baba Devotion*, Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions, 20-49.
Megtekintés helye, időpontja: https://digitalcommons.bucknell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1103&context=fac_journ; 2020. február 23.
- McLAIN Karline (2016): *Shirdi Sai Baba as Guru and God: Narasimhaswami's Vision of the Samartha Sadguru*, The Journal of Hindu Studies 2016/9, 186–204.
Megtekintés helye, időpontja: https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/49881748/J_Hindu_Studies-2016-McLain-186-204.pdf?response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DShirdi+Sai+Baba+as+Guru+and+God+Narasim.pdf&X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A%2F20200223%2Fus-east-1%2Fs3%2Faws4_request&X-Amz-Date=20200223T121922Z&X-Amz-Expires=3600&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Signature=68194fbce38cc6140e4c1345b61d0fba795ed8185a2d843822fa84e6acfb90e7; 2020. február 23.
- PAVLOVITS Tamás (2015): *Pascal és a szeretet bölcsessége*, Különbőség, XV. évf., 1. szám 2015 május, 7–13.
Megtekintés helye, időpontja: http://epa.oszk.hu/03300/03360/00017/pdf/EPA03360_kulonbseg_2015_1_01.pdf; 2020. február 23.
- REPAR Primož (2018): *A kapcsolatok új ökonómiája Kierkegaard A szeretet cselekedetei című műve alapján*, Jelenkor, 2018/11, 1334-1345.
Megtekintés helye, időpontja: http://epa.oszk.hu/03400/03480/00021/pdf/EPA03480_jelenkor_2018_11_1334-1345.pdf; 2020. február 23.
- Discourses of BHAGAWAN SRI SATHYA SAI BABA, Delivered During 2009, *Sathya Sai Speaks*, Volume 42, Sri Sathya Sai Sadhana Trust, Prasanthi Nilayam, 2010.

SPURR Michael James (2007): SATHYA SAI BABA AS AVATAR,
Thesis, University of Canterbury, 1-450.

Megtekintés helye, időpontja:

https://ir.canterbury.ac.nz/bitstream/handle/10092/1025/thesis_fulltext.pdf?sequence=1; 2020. február 23.

Képek: saját készítés; Puttaparthi és környéke; India; 2018. július